

Особливості управління фінансовими ресурсами підприємства сучасних умовах

Олександр Царенко

*студент кафедри національної економіки та фінансів,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: TsarenokOV@krok.edu.ua*

Світлана Плетенецька

*науковий керівник,
к.е.н, доцент кафедри національної економіки та фінансів,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: SvitlanaPM@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-2695-0712*

Фактично на всіх етапах розвитку економіки країн основною ланкою є підприємництво. Виробництво продукції відбувається на підприємствах, а працівники безпосередньо пов'язані із засобами виробництва та формуванням ВВП. Сучасні умови функціонування національної економіки відображають основні тенденції розвитку вітчизняної економіки. Водночас масштаби підприємницької діяльності країни залежать від її подальшого розвитку, нарощування виробничого потенціалу та вирішення соціальних проблем. Сьогодні підприємства працюють в кризових економічних умовах з дефіцитом фінансових ресурсів в умовах воєнного стану. Інфляція, непередбачені коливання валютних курсів, зростання відсоткових ставок за кредитами та зниження потреб платоспроможності покупців, збитки внаслідок війни негативно впливають на ефективність українського бізнесу. Відсутність необхідного обсягу фінансових ресурсів може призвести до порушень платіжної дисципліни та зниження рівня фінансової стійкості підприємств і навіть національної економіки.

Метою статті є розкриття теоретико-методичних управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах воєнного часу.

Фінансові ресурси є одним із основних понять фінансів підприємства. Їх особливість полягає в тому, що вони завжди виступають у грошовій формі, мають розподільний характер і відображають формування та використання різноманітних прибутків і накопичень суб'єктів господарювання (Яременко і Салманов, 2018).

Фінансові ресурси є необхідною умовою здійснення процесу розширеного відтворення на всіх його стадіях і у всіх формах. Отже, для обґрунтованого визначення поняття фінансових ресурсів необхідно чітко визначити ті критерії, яким воно повинно відповідати. До них належать джерела створення, форми виявлення, цільове призначення.

В економічній літературі під фінансовими ресурсами частіше за всього розуміють кошти, наявні у розпорядженні суб'єкта, що господарює. Інші дослідники підкреслюють, що дана сукупність коштів формується з метою фінансування розвитку підприємства в майбутньому періоді. Формування фінансових ресурсів розпочинається в момент заснування підприємства,

коли утворюється статутний капітал, а також в процесі діяльності суб'єкта. Забезпечення фінансовими ресурсами з різних джерел дає можливість підприємцю своєчасно інвестувати кошти в нове виробництво, забезпечувати у разі необхідності розширення і технічне переозброєння діючого, фінансувати наукові дослідження, розробки та їх впровадження.

Однак у сучасних умовах підприємці недостатньо забезпечені фінансовими ресурсами через обмеженість джерел їх формування. Значна кількість підприємств є збитковою, що суттєво обмежує джерела формування фінансових ресурсів. Залучення банківських кредитів супроводжується збільшенням платежів за їх використання, що призводить до збільшення операційних витрат та збитків (Плетенецька, 2020).

У науковій літературі немає єдиної думки щодо тлумачення поняття «фінансові ресурси», але, спираючись на обґрунтовані наукові методи з різних точок зору, можна зробити наступний висновок: під фінансовими ресурсами підприємства слід розуміти як належні підприємству або кошти, що перебувають у розпорядженні підприємств для забезпечення простих або розширених процесів відтворення або задоволення колективних суспільних потреб.

Фінансові ресурси перетворюються в обіг по відповідних каналах. Їх можна розглядати з двох позицій: як набір інструментів, що використовуються для залучення фінансових ресурсів, необхідних для обслуговування виробничих та інших витрат організації; як набір методів фінансового забезпечення діяльності організації, при створенні, становленні та розвитку організації, що забезпечують певний обсяг фінансових ресурсів, які потенційно доступні та реально використані.

Загальний вигляд терміну «ресурс» відноситься до здатності отримувати бажані результати після певних перетворень і застосувань. Тобто під фінансовими ресурсами розуміються кошти, які можуть бути використані для виконання певних завдань за певним планом і досягнення очікуваних економічних результатів.

У науковців часто зустрічається визначення: фінансові ресурси підприємств – це частина грошових коштів підприємства, що формуються в процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, внутрішнього валового продукту і національного доходу, які акумулюються за рахунок власних, позичених та залучених коштів та перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання і необхідні для виконання ним фінансових зобов'язань, здійснення витрат з метою забезпечення процесу розширеного відтворення, а також з метою одержання прибутку від здійснення виробничо-господарської діяльності.

Фінансові ресурси підприємства мають виконувати наступні функції:

- забезпечення процесу виникнення підприємства;
- формування його стартового капіталу;
- формування ресурсного потенціалу;
- забезпечення безперервності і відтворення торговельного процесу;
- виконання фінансових зобов'язань;

- забезпечення його фінансової стійкості, платоспроможності, конкурентоспроможності і ефективності господарської діяльності.

Специфіка фінансово-економічного механізму управління підприємством визначається:

- формуванням статутного капіталу, поділеного на певну кількість акцій рівної номінальної вартості і індивідуалізації корпоративної власності за допомогою акцій;

- емісією акцій як найважливішого джерела поповнення капіталу;

- дивідендною політикою підприємства;

- формуванням ринкової ціни акцій;

- диференціацією механізму використання акцій у відкритих і закритих акціонерних товариствах.

Склад і структура фінансових ресурсів та їх обсяг залежать від типу і розміру підприємства, характеру його діяльності та обсягу виробництва. При цьому обсяг фінансових ресурсів тісно пов'язаний з обсягом виробництва та ефективністю діяльності підприємства. Чим більший обсяг виробництва та ефективність підприємства, тим більші його власні фінансові ресурси, і навпаки. Наявність достатніх фінансових ресурсів та їх ефективне використання визначає добрий фінансовий стан підприємства: платоспроможність, фінансову стійкість, ліквідність. У зв'язку з цим найважливішим завданням підприємства є пошук резервів, збільшення власних фінансових ресурсів і їх найбільш ефективне використання для підвищення загальної ефективності діяльності підприємства.

Фінансові ресурси є основою функціонування фінансів, а їх матеріальний прояв існує у формі валюти, що відрізняє їх від багатьох інших економічних категорій. Фінансова система України поєднує фінансові ресурси держави та фінансові ресурси підприємств. Фінансові ресурси підприємства забезпечують функціонування мікроекономіки, ефективну роботу підприємства, нормальний розвиток підприємства та задоволення потреб працівників (Здоров, 2019).

У науковій літературі досі немає єдиної методики визначення поняття фінансових ресурсів та їх класифікації, що значною мірою впливає на визначення ролі та призначення фінансових ресурсів, їх складу та впливу на економічну ефективність. Після об'єднання всіх наведених вище визначень можна виробити загальне бачення концепції. Фінансові ресурси підприємства — це частина фондів підприємства, що утворюються в процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, валового внутрішнього продукту і національного доходу, акумулюються за рахунок власних коштів, залучених і позичених коштів та перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання необхідний для виконання своїх фінансових зобов'язань.

Ключові слова: фінансові ресурси, управління фінансовими ресурсами, підприємство, капітал.

Список використаних джерел

1. Здоров М. (2019). Управління фінансовими ресурсами підприємства. Освітньо-інноваційна інтерактивна платформа «Підприємницькі ініціативи». 3. 240-243. DOI: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/15101/1/OIP2019_P240-243.pdf.
2. Плетенецька С. (2020). Особливості управління фінансовими ресурсами суб'єктами економічної діяльності. Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки. 219-222. DOI: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/materiali-konferentsij/pletenetska_0004.pdf.
3. Яременко В. і Салманов Н. (2018). Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 1(3). 158-162. DOI: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/19_3_2018ua/36.pdf.